

Foto: Zdravko Primožič/FPA

LOKEV ▶ Niso prišli do Golobivnice

Lokavci so zaprli pot do jame

2.3.
2009

Ko se je pred dnevi razvedelo, da želi Unija Istranov iz Trsta položiti cvetje k domnevnim fojbam v Lokvi in na Socerbu, je med domačini začelo vreti.

V soboto, ko se je v Lokev pripeljal avtobus predstavnikov Unije, pa so čustva izbruhnila na dan. Domačini so zaprli pot do jame, slabo uro zatem pa so predstavniki Unije Istranov

cvetje položili kar ob poti, približno 200 metrov od jame. "Želimo Evropo brez fašizma. Ne dovolimo revanšističnih provokacij na naših tleh," je pisalo na transparentih domačinov. ▶ 4

Zbrani v Lokvi so prinesli tudi fotografije požganega narodnega doma v Trstu in drugih fašističnih grozot

Predstavniki Unije Istranov (levo Massimiliano Lacota) so želeli k jami v Lokvi položiti cvetje

Rdeče vrtnice je Unija Istranov položila ob cesti, kakih 200 metrov od jame Golobivnica

LOKEV ▶ Domačini so preprečili skupini Unije Istranov, da bi položila cvetje k jami Golobivnica

Lokavci so zaprli pot do jame

Ko se je pred dnevi razvedelo, da namerava optantska organizacija iz Trsta, Unija Istranov, položiti cvetje k domnevnim fojbam v Lokvi in na Socerbu, se je med domačini začelo kopičiti ogorčenje. V soboto dopoldne, ko se je v Lokev pripeljal avtobus predstavnikov Unije, pa so čustva izbruhnili na dan.

Domačini so zaprli pot do jame, slabo uro zatem, ko sta skupini trčili ena ob drugo, pa so predstavniki Unije Istranov cvetje položili kar ob pot, kakšnih 200 metrov od jame. Poleg vrtnic so domačini postavili fotografije prizorov fašističnih grozot.

"Naj kar pridejo, v jami je še prostora." "Kot bodo prišli, tako bodo tudi šli nazaj." "Smrt fašizmu." Take in podobne izjave je bilo slišati že proti koncu prejšnjega tedna, ko so domačini iz Lokve, Socerba, Kastelca in Ocizle izvedeli, da so predstavniki Unije Istranov prijavili komemoracije pri jamah na njihovem območju. "Želimo Evropo brez fašizma. Ne dovolimo revanšističnih provokacij na naših tleh," pa je v sobotnem dopoldnevu pisalo na transparentih ob poti proti jami Golobivnica v Lokvi, kjer se je zbrala pisana množica, od otrok do najstarejših. Domačin je s titovko na glavi pripovedoval o svojih partizanskih dneh, v rokah pa držal sliko partizanov, ki jih je poznal in ki so jih postrelili okupatorji. "Zdi se mi čudno, da se je to vzdignilo na italijanski strani. Mislil sem, da ni več nesramnih fašistov, a vidim, da jih je še. Premalo smo jih potolkli," je dejal.

narodnega doma, postreljenih partizanov, mučenih na Rabu in drugod. Plapolale so slovenske zastave, nove in stare še izpod Jugoslavije, pridružila se jim je celo italijanska trikolora s prišito rdečo zvezdo. V ozadju, v smeri proti jami, sta ob cesti čakali dve cisterni, napolnjeni z gnojnico. Pred jama pa je lesena tabla naznanjala, da je tam zasebno zemljišče, trdno ograjeno z novo bodečo žico.

Na prihod predstavnikov Unije Istranov so se pripravili tudi krajanji Ocizle, Socerba in Kastelca. Kot je povedal predsednik krajevne skupnosti Ocizla Robert Grk, so bili domačini pripravljeno preprečiti dostop do jame. Dejal je še, da so bili pri tem sami, tako kot so bili med vojno, in da ni bilo z njimi nobenega predstavnika oblasti razen policije. Poudaril je še, da provokacij v svoji okolici ne bodo nikoli dovolili.

Ko je zadonela partizanska pesem, je napetost v zraku narasla. Po poti je namreč proti najmanj dvakrat večji skupini domačinov peš prihajala skupina Unije Istranov. Iz avtobusa so namreč izstopili v središču Lokve in se proti jami odpravili peš. Bili so večinoma starejši udeleženci z rdečimi

Tako so skupino Unije Istranov, ki je želela položiti cvete k domnevni fojbi v Lokvi, pričakali domačini in njihovi podporniki

vrtnicami v rokah, s pripetimi modrimi pentljami, s Kristusom na križu in s knjigami oziroma seznamami grobišč v rokah.

Predsednik Unije Istranov Massimiliano Lacota je skušal Lokavcem dopovedati, da se želijo na miren način pokloniti žrtvam v jami Golobivnica. Da so med trupli, ki so jih po vojni zmetali v to jama, tudi Italijani, je skušal dokazati z zapisi v knjigi zgodovinarja Mitje Ferenc in s seznamom grobišč Društva za ureditev zamolčanih grobov, kjer med drugim piše, da so v Golobivnico po vojni zmetali predvsem trupla italijanskih civilistov. Domačini trdijo drugače: "Ko smo izvedeli, kaj se obeta, smo bili ogorčeni, ker poznamo zgodovino svoje vasi. Zgodovina se prenaša iz roda v rod in ljudje povejo, kaj se je dogajalo. V tej jami ni italijanskih trupel. To vam zagotavljam in lahko greste k najstarejšemu prebivalcu Lokve in povedal vam bo isto," je dejal Boris Čok, podpredsednik vaške Zveze združenj borcev NOB.

Jam je na pretek

Da je šlo za čisto provokacijo s strani Unije Istranov, so se strinjale tudi druge domoljubne organizacije, odbor 30. divizije IX. korpusa NOV in PO, Civilna iniciativa za Primorsko, društvo Tigr in drugi zbrani. "Vedite, da ta provokacija ne bo edina. Vsako leto bodo

iskali novo lokacijo. Med Sežano, nekdanjo smodnišnico, Orlekom, Gropado in Lipico imamo na kvadratnem kilometru 500 jam, od tega je 280 brezen. Če bodo hoteli vse te jame obdelati, imajo materiala, kolikor ga hočejo," je še dejal Čok, ki pa je priznal, da so

bojev fašistov, pobili so jih kakih 400 in jih zmetali v jame. To je bilo maščevanje zaradi dolgoletnega tlačenja. "Po letu 1945, ko je prišla naša vojska v te kraje in jih osvobodila, je na Opčinah in v Bazovici prišlo do hudih bojev. Bilo je na stotine mrtvih na vseh stra-

Ker sta se skupini srečali, je policija - da bi preprečila izbruh nasilja - shod razpustila

med vojno in tudi po njej trupla res metali v jame. "Na Krasu je zemlja skopa. Ljudi ni bilo kam pokopavati, trupla so začela trohneti in smrdeti, zato so jih bili ljudje prisiljeni metati v jame. V Bazovici je na primer jama, v kateri je 160 trupel partizanov."

O fojbah je v Lokvi spregovoril tudi zgodovinar Jože Pirjevec. Prvi, ki so začeli uporabljati izraz fojbe in metati nasprotnike v jame, so bili prav fašisti leta 1919, je dejal. Potem je res leta 1943, ko je Italija propadla, v hrvaški Istri prišlo do po-

neh in ker je bilo sredi maja, je bilo treba trupla čim prej pokopati in zgodilo se je, kot smo slišali," je povedal Pirjevec. Dodal je, da nihče ne zanika povojnih pobojev. "Toda ti poboji niso imeli take razsežnosti, kot jo oni hočejo prikazati, in predvsem niso imeli tiste vsebine. Ti poboji so bili naperjeni proti fašistom. Niso bili naperjeni proti Italijanom, niso imeli genocidnega naboja, ki ga oni danes skušajo prikazati," je poudaril.

Zbrani so bili kritični tudi do uradne slovenske politike. Tako je Božo Novak iz

Civilne iniciative za Primorsko dejal: "Če naša država ni sposobna ščititi čustev ljudi na Primorskem, ki so drago plačali ceno za svobodo, ki jo imamo danes, in če teh čustev ne pozna, potem Ljubljani manjka en organ za razumevanje, kot je rekel naš pisatelj Boris Pahor."

Posredovala policija

Na slovensko politiko, ki pravi, da je obračunala s preteklostjo, pa se je skliceval tudi Lacota. V Lokvi naj bi se kazala povsem drugačna slika. Nevredna Evrope, necivilizirana, sramotna, je bilo slišati med zbranimi predstavniki Unije Istranov. "Ščavi ostanejo ščavi. Živel Tito, živeli morilci," so vzklikali na njihovi strani.

"Želimo se pokloniti mrtvim v tej jami, Nemcem, Italijanom in domačinom, položiti cvetje in zmoliti zanje," je vztrajal Lacota, dokler ni policija shoda prekinila. Kot sta povedala Tomaž Čehovin, vodja oddelka za javni red in mir na Policijski upravi Koper, in njen tiskovni predstavnik Marko Kastelic, je policija vodji obeh shodov pozvala, naj manifestacijo prekineta, da ne bi prišlo do izbruha nasilja. "Prišlo je do odstopanj od prijavljenih programov, do oviranja prometa in do aktivnega izražanja nasprotovanja nasprotni strani," je pojasnil Kastelic in dodal, da bosta obe strani dobili tudi pisno odredbo o prekinutvi shoda. Kot je potrdil komandir sežanske policijske postaje Jožef Muhič, sta sicer obe strani prijavili shoda, ki sta se dogajala na javni površini. Unija Istranov namreč za komemoracijo pri jami ni pridobila soglasja lastnika zemljišča.

"Nobena civilizirana država, v kateri je organizirana ena manifestacija, ki ima dovoljenje, ne bi smela dovoliti protimanifestacije na istem mestu," je še očital Lacota, preden je še z nekaj drugimi predstavniki Unije Istranov položil rdeče vrtnice kar ob pot, kakih 200 metrov od jame, zmolil in napovedal proteste z vsemi pravnimi sredstvi. Na spletni strani Unije Istranov pa je v izjavi za javnost zapisal, da pričakuje tudi ukrepanje tako slovenske kot italijanske vlade. HELENA RACE

Jamo Golobivnica so domačini ograjili z bodečo žico in jasno zapisali, da je jama na zasebnem zemljišču